

BEETHOVEN
250

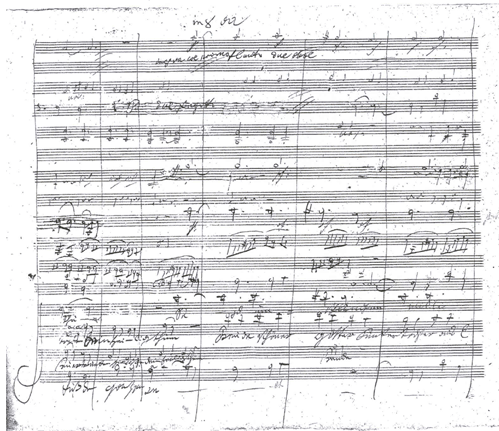
KÖSZÖNTŐ

„A művészet nem a hatalmaskodók szolgálója,
hanem ön maga ura és parancsolója.”

Ludwig van Beethoven

Ebben az esztendőben Ludwig van Beethovent köszöntjük 250. születésnapja apropóján.

2020 decemberében tölti be ezt a negyedévezrednyi kort. Régen volt? Jaj, dehogy!

A IX. szimfónia negyedik tételének egyik kézirat oldala

A IX. szimfónia Örömdája a közelmúltban lett az Európai Unió himnusza; az V. szimfónia, az Appassionata szonáta sorsmotívuma ott dörömböl mindennapjaink tenni akarásában. A szabadságra áhító ember együtt törtet az égiek felé a III. Leonóra nyitány ütemenként, majd félütemenként minden akadályt maga alá gyűrő ostromával, hogy a *domináns nónakkorddal* meghódítsa a mennyei birodalmat.

A mindennel dacoló, személyes tragédiáját is legyőzni képes zenei forradalmár, a meghátrálásra képtelen hős évszázadok generációinak példaképe. A küzdelem volt a lételeme egy igaz, nemes cél felé.

Beethoven egyénisége és muzsikája nem viselte el a megkötöttség semmilyen formáját. Műfajokat újított meg, ha zenéje úgy kívánta. A VI. (Pastorale) szimfónia – amely azért 5 tételes, mert a jókedvű falusi mulatságnak vészjósló előkészület után véget vet a kirobbanó, félelmetes erejű vihar, hogy azután az 5. tételben hálátelt szívvel mondjon költői köszönetet a zeneóriás a megújult, megtisztult természet szépségéért – a romantika szimfonikus költeményeinek előfutára.

A kórossal, szólóénekesekkel kiegészített nagyszabású IX. szimfónia addig ismeretlen, bátor megoldása hamarosan követőkre talált. A 7 tételes cisz-moll vonósnégyes (op. 131.) máig egyedül áll a kamarazenék sorában. Miként az A-dúr (Kreutzer) hegedű-zongora szonáta szenvedélye is, amely az emberi elviselhetőség határát súrolja s így lett ihletője Tolsztoj kisregényének.

Nem hagyta cserben a játék, a humor sem Beethovent. A VIII. szimfónia – benne a Mälzel kánon dallamával – az Elgurult garas c. G-dúr zongorarondó káprázatos és egyben megrendítő példák arra, miként tudott saját tragikus sorsának csapdái fölé emelkedni. Ő mai szemmel is modern zeneszerző, mert nem tartotta magát semmiféle hagyományhoz. Önálló volt és a magában cipelt mázsás súlyok ellenére szabad. Ki állhatna útjába annak a fékezhetetlen, felfelé irányuló masírozásnak, amellyel az op. 110 Asz-dúr zongoraszonáta révbe ér átverekedve magát az *arioso dolente* mélységes és fájdalmas panaszán?! Ugyanakkor, ha ez az oroszországi, tomboló erő megszelídül, az felér egy varázslattal, hiszen ez a szív csordultig van szeretettel. Ilyen lírából sincs hiány Beethoven alkotásaiban. Harag és alázat ikertestvérek művészetében. Egyetlen hegedűversenyének letisztultsága, mintha ellensúlyozná az amúgy makacsul harcoss lélek nyughatatlan hadviselését a világgal. A Fidelio G-dúr kánonkvartettjének különös, ünnepélyes, ábrándoató áhítata mintha Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok c operájának kvintettjét készítené elő.

Beethovent vonzották a magaslatok, miközben ő maga az egyetemes zenetörténet egyik legnagyobb magaslata.

Köszöntsük hát a géniust, aki utat mutatott ahhoz, hogy a művészet „önmaga ura és parancsolója”! A halandó embert éppen ez a felismerés emelheti lélekben minden nehézséggel és kihívással szemben erőssé és szabaddá!

Ungár István